לפדותו ומותר בהנאה ויש לומר דכיון דכמו שהוא עכשיו לא שוי מידי לא שייכא ביה מעילה והיינו נמי טעמא דכל איסורי הנאה אין מקדשין בהן האשה אע"ג דכל הנשרפין אפרן מותר ואפילו לי דבר הגורם לממון כממון דמי ומעל לא דמי להתם חזי לאחר הפסח שהוא כמו בעין ועוד יש לומר הא דאין מקדשין באיסורי הנאה היינו היכא דלית ביה שום פרוטה להשיאה אפר ולתירוץ קמא קשה (א) הא חזי בעייה שלא כדרך הנאה (ב): **הדר ביה רב אחא.** תימה דבפרק קמא דחולין (דף ד:) אמר סבורה הא מני ר' יהודה דאמר חמצן של עובדי עבירה לאחר הפסח מותר מיד מפני שמחליפים (א) והכא מסקינן לר' יהודה אפילו חמץ של נכרי אסור אחר הפסח (ב) ויש לומר דהתם סבורה כש"ד דהכא לרב אחא מעיקרא ורבינו תם מפרש לאו דווקא מיד דהא צריך שיהא שיעור להחליף והוא הדין שיהא חמץ זה לאו לעשות אחר הפסח:

רב אשי אמר דכולי עלמא. וקשה לר"י היכי גרסינן אי גרסינן דכולי עלמא פודין אם כן לרבנן אמאי לא מעל אף על גב דלישראל אסור בהנאה מכל מקום ימכרו לנכרי ההקדש עצמו ואי גרים אין פודין אפילו לרבי יוסי הגלילי אמאי מעל ויש לומר דגרסי' אין פודין ואף על גב דאין פודין להאכיל לכלבים מכל מקום שרי להסיק תחת תבשילו (ג) (ו) וכדפריש'ת דהכא דקדושת דמיס אין פודין מדרבנן ולא גזרו רבנן אלא שלא להאכילו לכלבים (ד) אבל היכא דאין פודין מדאוריי'תא דהיינו היכא דאיכא קדושת הגוף אין פודין אפי' להסיק דהא תניא (ו) (נפ"ק) דבכורות (דף טו.) אם מתו יקברו וקאמר התם ממאי דהאי אם מתו יקברו משום דבעי העמדה והערכה דילמא משום דאין פודין הקדשים להאכילן לכלבים והשתא אי טעמא משום דאין פודין אמאי יקברו והא דאמר תחת תבשילו אלא ודאי מדאוריי'תא אין חילוק וכן לעיל (דף כב.) דרשינן ואי אתה משליך לכלב כל איסורין שבתורה ואסירי אפילו להסקה אלמא מדאוריי'תא אין לחלק בהנאה ואם תאמר לרבנן אמאי לא מעל הלא הקדש יכול למכור לנכרי על מנת שיסיקנו לפניו ויש לומר דגזרינן שמא יאכלנו הנכרי וכהאי גוונא אמר במסכת ע"ז (דף טו.) אין מוכרין בהמה לנכרי על מנת לשחטה וכו' ומכאן מוכיח ר"י שהמשהה חמץ בפסח ודעתו לבערו אינו עובר באותה שהייה דאי אמרת עובר אכתי אמאי מעל לרבי יוסי הא מיד כשיפדה אותו הוא שלו ומודה רבי יוסי דשלך אי אתה רואה אלא ודאי לא עבר וטעמא משום דלא ירמה (ה) ניתק לעשה ולכך אינו עובר כשמבערו בפסוף: אמר

סז א מיי' פ"ז מהלכות חובל הל' ז טוש"ע ח"מ סי' שפו סעיף ג:
סח ב מיי' פט"ו מהל' מאכלות אסורות הלכה ו סמג לאוין קמא טוש"ע י"ד סימן צח סעיף ג:

רבינו חננאל

פירוש דבר הגורם לממון, כגון מי שגזל חמץ זה של הקדש, אם הוא בעינו מחזירו לו לנגזל ופטור, דתנן גזל חמץ ועבר עליו הפסח אומר לו הרי שלך לפניך, וכיון שאכלו נתחייב הגזול לשלם לו ממון, ואע"פ שחמץ בפסח אינו ממון השבתו גורם לשלם ממון. **רב אחא בר יעקב** אומר **כולי עלמא דבר הגורם לממון לאו** כממון דמי, והכא בפלוגתא דר' יהודה ור' שמעון פליגי, ת"ק כר' שמעון דאמר תוך זמנו הוא דעבר עליו בלאו, לאחר זמנו אינו עובר עליו בלא כלום, וממון מעליא הוא, לפיכך מעל. ויש אומרים כר' יהודה דאמר אפילו לאחר זמנו עובר בלאו. ואמרינן והא רב אחא הוא דאמר דר' יהודה יליף שאור דאכילה משאור דראיה, מה שאור דראיה של גבוה מותר בראיה, כך שאור דאכילה של גבוה מותר לאחר זמנו אפילו באכילה, ולמה לא מעל, אלא ודאי הדר ביה. **רב אשי אמר כולי עלמא אין פודין הקדשים להאכילן לכלבים.** ודבר הגורם לממון לאו כממון דמי, והכא בפלוגתא דר' יוסי הגלילי ורבנן קא מיפלגי. ת"ק כר' יוסי הגלילי, דקתני ותמה על עצמך האיך חמץ אסור בהנאה כל שבעה, ויש אומרים כרבנן. ירושלמי. מתני' דקתני חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה, במקום שלא נהגו לאכול פת שלל גוים, אבל במקום שנהגו לאכלו מותר אפילו באכילה. פירוש כגון שהיה ישראל רואהו ומסייעהו באפיית אותה הפת, וקיי"ל בזמן שישראל רואהו, כגון הבצקות של גוים דאמור רבנן אדם ממלא כרסו מהן אלו וכיוצא בהן. אם היה גנו של נכרי סמוך לגנו של ישראל, ונתגלגל חמץ מגנו של גוי לגנו של ישראל הרי זה דוחפו בקנה. היתה שבת או יום טוב כופה עליו כלי. רב אמר צריך שיאמר בשעה שיבער בא"י אמ"ה אקב"ו על בערור חמץ, וצריך נמי שיאמר כל חמץ שישנו ברשותי ואיני יודע בו, יהא בטל. אמר רב חמץ

להא שמעתא משמיה דרב יוסף בהא לישנא דכולי עלמא אין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים והכא בהא קמיפלגי בדבר הגורם לממון כממון דמי מאן דאמר מעל (ו) קסבר [א]דבר הגורם לממון כממון דמי ומאן דאמר לא מעל קסבר דבר הגורם לממון לאו כממון דמי רב אחא בר יעקב אמר דכולי עלמא דבר הגורם לממון כממון דמי והכא בפלוגתא דרבי יהודה ורבי שמעון קמיפלגי מאן דאמר לא מעל כרבי יהודה ומאן דאמר מעל כר"ש והא רב אחא בר יעקב הוא דאמר דר' יהודה יליף שאור דאכילה משאור דראייה אלא הדר ביה רב אחא בר יעקב מההיא רב אשי אמר דכולי עלמא אין פודין ודבר הגורם לממון לאו כממון דמי והכא בפלוגתא דרבי יוסי הגלילי ורבנן קמיפלגי מאן דאמר מעל כרבי יוסי ומאן דאמר לא מעל כרבנן: אמר רב חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו אסור שלא בזמנו במינו אסור שלא במינו מותר במאי עסקינן אילימא בנותן טעם שלא בזמנו שלא במינו מותר הא יהיב טעמא אלא במשהו חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו אסור רב לטעמיה [ב]דרב ושמואל דאמרי תרוייהו כל איסורין שבתורה במינו במשהו שלא במינו בנותן טעם רב גזר חמץ בזמנו שלא במינו אטו מינו ושלא בזמנו במינו אסור כרבי יהודה ושלא במינו מותר דשלא בזמנו ושלא במינו אטו מינו כולי האי לא גזרינן שמואל אמר חמץ בזמנו במינו אסור שלא במינו מותר שלא בזמנו בין במינו בין שלא במינו מותר חמץ בזמנו במינו אסור שמואל לטעמיה דרב ושמואל דאמרי תרוייהו כל איסורין שבתורה במינו אסורין במשהו שלא במינו בנותן טעם שלא במינו אטו מינן לא גזר שלא בזמנו בין במינן בין שלא במינן מותרין כר' שמעון ורבי יוחנן אמר חמץ בזמנו בין במינו ובין שלא במינו אסור בנותן טעם שלא בזמנו בין במינן בין שלא במינן מותר חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו בנותן טעם ר' יוחנן לטעמיה [ג]דר' יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו [ד]כל איסורין שבתורה בין במינן בין שלא במינן בנותן טעם שלא בזמנו בין במינו בין שלא במינו מותרין כר' שמעון אמר

להא שמעתא. דרב יוסף: **דכולי עלמא אין פודין.** ואליבא דר' שמעון הוא דפליגי דשרי ליה לאחר פסח אף לאכילת ישראל ובהא פליגי מאן דאמר מעל סבר אף על גב דהשתא לא חזי הואיל ולקמייה גורם לממון הוא כממון דמי: **הכי גרסינן רב אחא בר יעקב אמר דכולי עלמא כממון דמי: ומאן דאמר לא מעל דרבי יהודה.** דאמר[ב] אף לאחר הפסח אסור בהנאה וכל שכן בפסח עצמו הלכך לאו ממון איכא לישראל לא חזי ולאו גורם לממון איכא שאם יפדה לא יהנה ממנו ולנכרי לא מזדכן דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים: **ומ"ד מעל דר"ש.** דאמר[ד] דאוי הוא לאחר הפסח אף (לאדם) [לישראל] והו"ל גורם לממון: **משאור דראייה.** ושל הקדש אף בפסח מותר והכא אמר לרבי יהודה לא מעל: הכי גרסינן **רב אשי אמר דכולי עלמא אין פודין ודבר הגורם לממון לאו כממון דמי.** כלומר דכולי עלמא לנכרי לא מזדכיין ליה בפסח ומשום דלאחר הפסח דחזי לישראל לא מחייבי ליה דדבר הגורם לממון לאו כממון דמי והכא טעמא דמעילה משום דסבר לה כרבי יוסי הגלילי דאמר אף תוך זמנו מותר בהנאה הלכך חזי למפרקיה ולהסיקו תחת תבשילו ומאן דאמר לא מעל כרבנן דאמרי חמץ בפסח אסור בהנאה ואי משום דמלי לשהויי לאחר זמן כר"ש השתא מיהא לאו ממון הוא: **חמץ בזמנו וכו'.** מפרש כוליה לקמייה: **אי נימא בנותן טעם שלא בזמנו שלא במינו מותר.** בתמיה. הא היהיב טעמא ורב מדקאמר שלא בזמנו במינו אסור גלי דעתיה דכר' יהודה סבירא ליה דאמר אף לאחר הפסח אסור: **שלא במינו.** נמי בזמנו אסור. ואע"ג דאית ליה לרב בכל איסורין שלא במינו בנותן טעם רב גזר בחמץ בזמנו הואיל ובכרת הוא שלא במינו אטו מינו ואע"ג דבחלב ודם לא גזר שלא במינו אטו מינו התם הוא דבדילי מיניה אבל חמץ לא בדילי מיניה הואיל ואוכלו כל ימות השנה: **שלא בזמנו במינו אסור כרבי יהודה.** דאמר לאחר הפסח דאוריי'תא הלכך אף תערובת אסור: **שלא במינו מותר דשלא בזמנו.** דאינו בכרת שלא במינו אטו מינו לא גזר כי היכי דלא גזר בבשר בחלב ובשאר איסורין: **ושמואל אמר הו'.** במשהו עסקינן שלא במינו מותר כשאר איסורין דלא גזר שמואל בחמץ שלא במינו אטו מינו: **כרבי שמעון.** דלאחר זמנו שרי ואפי' בנותן טעם נמי שרי ולקמן [לא.] פריך והא אסר ליה ר' שמעון משום קנסא: אמר

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אין פודין וכו' ותירוץ קמא קשה. נ"ב עיין בתוס' פ' אלו מקדש דף נו בד"ה המקדש בעבלה:

מוסף תוספות

א. בשל עובדי כוכבים. רש"י סס. ב. וקשיא דר' יהודה אדר' יהודה. תוס' ר"פ. ג. או לצורך הנאה אחרת. תוס' ב"ק נג: ד. שהוא מגונה יותר. תוס' שלמן.

רבינו חננאל (המשך)

בזמנו בין במינו בין שלא במינו אסור אפילו במשהו, רב לטעמיה דאמר כל איסורין שבתורה במינו במשהו, וגזרה שלא במינו אטו במינו. שלא בזמנו, כלומר, אחר הפסח, במינו אסור במשהו, סבר לה כר' יהודה. שלא במינו לאחר הפסח מותר דלא גזר. ושמואל אמר חמץ בפסח [במינו] אסור במשהו, שמואל לטעמיה דאמר כל איסורין שבתורה במינן במשהו, שלא במינו שרי, ולא גזר שלא במינו אטו מינו. שלא בזמנו בין במינו בין שלא במינו אסור בנותן טעם, ר' יוחנן לטעמיה דאמר כל איסורין שבתורה בין במינן בין שלא במינן אסור בנותן טעם. לאחר הפסח בין במינן בין שלא במינן מותר כר' שמעון.

(ה) [לעיל ה:] כתובות לד. ב"ק עח: לח: [קה:] שבועות לב. לג., ב) ע"ז עג:, ג) [לעיל כח.], ד) [לעיל כח:], ה) [וע"ע תוס' קדושין נו: ד"ה המקדש וכו'], ו) [וע' תוס' ב"ק נג: ד"ה לענין כלים], ז) [צ"ל בפ"ב], ח) [ע' לקמן לה. תד"ה בפרטיס],

אמר רבא הלכתא חמץ בזמנו בין במינו ובין שלא במינו אסור בכל שהוא כרב. פסק רש"י בחולין דמין במינו במשהו כרבי יהודה דאמר בפ' כל הבשר (חולין קט.) מין במינו לא בטיל ואף רבי קאמר התם גרמין דברי רבי יהודה מכלל דהלכתא הכי ועוד הביא ראיה מהא דפליגי אביי ורבא בפרק בתרא דע"ז (דף סו.) אלא דאמרת דע"ז וחלא דשיכרא חמירא דחזיתי וחמירא דשערי רבא אמר במשהו אביי אמר בנותן טעם משום דמר סבר בתר שמא אזלינן ומר סבר בתר טעמא אזלינן אלמא בין לאביי בין לרבא מין במינו במשהו ועוד פסק רבא בשמעתא מין במינו במשהו כרב ור"ת אומר דכל אלו אינם ראיות דאין הלכה לא כר' יהודה ולא [1] כרבי והביא דפ' בתרא דמס' ע"ז פלוגתא דאביי ורבא מצי למימר דחמירא וחלא דעבל ויין נסך דמודו ר' יוחנן ור"ל שהם במשהו[א] ודשמעתא אי גר' במשהו כרב י"ל שפוסק בחמץ כרב ולא מטעמי' דרב דס"ל בכל איסורין שבתורה במינו במשהו ורבא לית ליה אלא דוקא בחמץ בפסח משום חומרא דחמץ[ב] וגם רב יהודאי גאון פסק כן דדוקא בחמץ פסק רבא כרב דשאלו מקמייה כל איסורין שבתורה במשהו כרב או בנותן טעם כר"י והשיב מדאמר רבא חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו במשהו א"כ בהא [מיהו] הלכה כרב במשהו אבל בשאר איסורין בנ"ט כר' יוחנן וכר"ל ועוד אומר ר"ת דלא גרסי' במשהו כרב וכן משמע בה"ג דלא גרס ליה[ג] וסבר רבא גם בחמץ כר' יוחנן והא דלא פסק בהדיא הלכה כר' יוחנן משום דה"א דלא פסק כוותיה אלא בזמנו אבל שאר בזמנו לא דלא תקשי דרבא אדרבא דהא אמר רבא קנסא הוא דקנים ר' שמעון כדפרי' להכי איצטריך לפרש ומביא ר"ת ראיה דבהדיא סבירא ליה לרבא בפ' גיד הנשה (חולין צז: ושם) מין במינו בס' דקאמר אמרו רבנן בטעמא וכו' מין במינו דליכא למיקס אטעמא אי נמי מין שלא במינו וליכא קפילא בס' ואין לדחות דמיירי בחמרא חדתא ועינבי דהוי טעמא אחד והוי בס' משום דרבא בתר שמא אזיל ולא חשיב מינו דא"כ אמאי קרי ליה מין במינו ובהקומץ רבא (מנחות כג. ושם) משני רבא דסבר ר' יהודה מין במינו וד"א וכו' מכלל דאיהו לית ליה ובפ' התערובת (זבחים עט: ושם) קסבר ר"א בן יעקב מין במינו בטל[ד] וסתמא דגמרא קאמר בשילהי מסכת בילה (ד' לח: ושם) שפיר עבוד דאחיכו עליה חיטי בחיטי נהי דלרבי יהודה לא בטל לרבנן מיבטל בטיל מכלל דהכי הלכתא[ה] ורש"י גופיה פסק בפרק בתרא דמס' ע"ז (ד' סו.) גבי פלוגתא דאביי ורבא דהלכתא כרבי יוחנן דסבר בנ"ט ובה"ג של אספמיא פסק דחמיכה בחמיכות בנ"ט ומייתי מדרבא בפ' גיד הנשה (חולין צז.) ויין נסך דקאמר התם במשהו אומר ר"ת דוקא כשנתנסך לפני ע"ז דאמתני' קאי דבעי תרתי דבר שבמנין ואיסורי הנאה [6] אבל סתם יינן דשרי בהנאה בס' ובתשובת הגאונים שכתב רבינו יוסף טוב עלם מלא ר"ת יין נסך שנתנסך ממנו לפני ע"ז אסור בהנאה ואינו בטל אפילו באלף כמו ששנינו [ז] אלו אסורין ואיסורן איסור הנאה בכל שהוא יין נסך וכו' מכלל דשאר איסורין וסתם יינן חוץ מטבל ויין נסך בין במינו ובין שלא במינו בנ"ט ובמנן בפסח לא עשה ר"ת מעשה[ו] אע"ג דבשאלתות דרב אחאי[ט] נמי איתא דרבא אית ליה גם בחמץ בנ"ט: [וע"ע תוס' חולין צז. ד"ה אמר רבא] : **אמר רב קדירות בפסח ישברו.** בפ' בתרא דמס' ע"ז (דף סח: ושם) גבי עכברא בשיכרא מספקא ליה אי קסבר רב נותן טעם לפגם אסור או מותר ועכבר' בשיכרא אשבחוה משבח ואי ס"ל מותר אפ"ה קאמר הכא שפיר ישברו דנ"ט לפגם דוקא בדיעבד שרי אבל לכתחלה אסור דגזרינן שאינו בת יומא טהור בת יומא[י] ועוד דהתם שרי לפי שפוגם טעמו כמו שהוא בעין אבל הכא אינו פוגם אלא מחמת ששהה בדופני הכלי[כ] : **לשהינהו עד אחר הפסח וליעבד בהו שלא במינן.** תימה לר"י נהי דסבירא לן דטעמא דחמץ בקדירה חשיב משהו שאין רגילין להשתמש הרבה ביחד מ"מ הא תנן אין מבטלין איסור לכתחלה ואפי' איסורא דרבנן אין מבטלין דאם לא כן מה הועילו חכמים בתקנתם שאסרו עד ששים הואיל שיכול להוסיף ולבטל האיסור ולא דמי לעניים שנשרו מן הדקל לתנור בי"ט שמרבה עליהן עניים מוכנים ומסיקן (בילה ד' ד:) דהתם איסור מוקצה אין לו שורש מן התורה אבל מידי דאית לי' שורש מן התורה ה"ר יוסף הואיל ואיכא תרתי לטיבותא שהוא נותן טעם לפגם ומשהו שלא במינו בכה"ג מבטלין ולדבריו ל"ל דה"פ וליעבד שלא במינו אי ס"ל לרב נותן טעם לפגם מותר ור"י מפרש דכיון שהקדירות של חרס הן אם יהיו אסורין ואין להם תקנה זה חשוב דיעבד ואע"ג דלענין איסור קדירה שאין בת יומא אסרינן לה אע"פ שאין לה תקנה משום דהתם בלע איסור הרבה אבל הכא ליכא אלא משהו והואיל ושלא במינו הוא יכול לבטל וכדיעבד דמי: **דילמא אתי למיעבד במינו.** לעיל[מ] לא גזר שלא במינו אטו מינו דהא לא שכיח שיתערב לו חמץ[נ] אבל הכא להתיר לבשל בהן איכא למיגזר: **ואפילו במלחא.** והא דאמר בכילד צולין (לקמן עו:) פת שאפאה עם הגלי בתנור אסור לאוכלו בכותח אבל במלח שרי התם לא אסירא אלא מטעם ריח דליכא איסור כולי האי: **דילמא אתי למיבליה בבותח.** ותימה ולילה בכותח דהא נותן טעם בנ"ט הוא כדאמר בפ' כל הבשר (חולין קיא: ושם) דגיס שעלו בקערה מותר לאוכלן בכותח[א] וי"ל דקאמר התם נמי נגון שחתכו בסכין אסור לאוכלו בכותח ופרש"י משום חורפא דנגון בלע טפי מדגיס רותחים שעלו בקערה ולפי זה דגיס שנתבשלו בקדירה אסור לאוכלן בכותח דע"י בישול בלעי יותר מדאי[ב] וכן נמי הכא מחוס התנור בלעי טפי ולפי' אחר שפ"ה שם דנגון אסור לפי שפעמים שהשמנונית קרוש על הסכין ואינו ניכר ואיכא בנגון טעם בשר ממש קשה הכא כיון שנתקנה התנור יפה או הוסק פעם אחרת אמאי אסור לאוכלו בכותח וי"ל דשומן שעל החרס אינו יכול [ג] לקנות יפה : **והלכתא** באותו תנור אסורה עד שיוסק התנור, ש"מ שאם הוסק מותר. ועלתה בתיובתא לרבה בר אהילאי.

אמר רבא הלכתא [א] חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו אסור במשהו כרב [ב] שלא בזמנו בין במינו בין שלא במינו מותר כרבי שמעון ומי אמר רבא הכי והאמר רבא [ג] רבי שמעון קנסא קנים הואיל ועבר עליו בבל יראה ובל ימצא הני מילי בעיניה אבל על ידי תערובת לא ואזדא רבא לטעמיה דאמר רבא כי הוינן בי רב נחמן כי הוו נפקי שבעה יומי דפסחא אמר לן פוקו וזבינו חמירא דבני חילא: [ד] אמר רב קדירות בפסח ישברו ואמאי לשהינהו אחר הפסח וליעבד בהו שלא במינן גזירה דילמא אתו למיעבד בהו במינו ושמואל אמר [ה] לא ישברו אבל משהי להו לאחר זמנו ועביד בהו בין במינו בין שלא במינו ואזדא שמואל לטעמיה דאמר שמואל להנהו דמזבני כנדי אשוו זביני אכנדיכי ואי לא דרשינא לכו כרבי שמעון ולידרוש להו דהא שמואל כרבי שמעון סבירא ליה אתריה דרב הוה [ו] ההוא תנורא דטחו ביה טיחיא אסרה רבא בר אהילאי למיכלי' לריפתא אפי' במילחא לעולם דילמא אתי למיכליה בבותחא מיתיבי [ז] [ח] אין לשין את העיסה בחלב ואם לש כל הפת כולה אסורה מפני הרגל עבירה כיוצא בו אין

פסק בהדיא הלכה כר' יוחנן משום דה"א דלא פסק כוותיה אלא בזמנו אבל שאר בזמנו לא דלא תקשי דרבא אדרבא דהא אמר רבא קנסא הוא דקנים ר' שמעון כדפרי' להכי איצטריך לפרש ומביא ר"ת ראיה דבהדיא סבירא ליה לרבא בפ' גיד הנשה (חולין צז: ושם)

[1] [ד"ה ר"ל] ר"ת אומר דכל אלו אינם ראיות דאין הלכה לא כר' יהודה ולא כרבי והביא דפ' בתרא דמס' ע"ז פלוגתא דאביי ורבא מצי למימר דחמירא וחלא דעבל ויין נסך דמודו ר' יוחנן ור"ל שהם במשהו א ודשמעתא אי גר' במשהו כרב י"ל שפוסק בחמץ כרב ולא מטעמי' דרב דס"ל בכל איסורין שבתורה במינו במשהו ורבא לית ליה אלא דוקא בחמץ בפסח משום חומרא דחמץ ב וגם רב יהודאי גאון פסק כן דדוקא בחמץ פסק רבא כרב דשאלו מקמייה כל איסורין שבתורה במשהו כרב או בנותן טעם כר"י והשיב מדאמר רבא חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו במשהו א"כ בהא [מיהו] הלכה כרב במשהו אבל בשאר איסורין בנ"ט כר' יוחנן וכר"ל ועוד אומר ר"ת דלא גרסי' במשהו כרב וכן משמע בה"ג דלא גרס ליה ג וסבר רבא גם בחמץ כר' יוחנן והא דלא

[2] [ד"ה אמר רבא] מין במינו בס' דקאמר אמרו רבנן בטעמא וכו' מין במינו דליכא למיקס אטעמא אי נמי מין שלא במינו וליכא קפילא בס' ואין לדחות דמיירי בחמרא חדתא ועינבי דהוי טעמא אחד והוי בס' משום דרבא בתר שמא אזיל ולא חשיב מינו דא"כ אמאי קרי ליה מין במינו ובהקומץ

[3] [ד"ה אמר רב] מאי דאמר רב קדירות בפסח ישברו אע"ג דבשאלתות דרב אחאי נמי איתא דרבא אית ליה גם בחמץ בנ"ט: [וע"ע תוס' חולין צז. ד"ה אמר רבא] : **אמר רב קדירות בפסח ישברו.** בפ' בתרא דמס' ע"ז (דף סח: ושם) גבי עכברא בשיכרא מספקא ליה אי קסבר רב נותן טעם לפגם אסור או מותר ועכבר' בשיכרא אשבחוה משבח ואי ס"ל מותר אפ"ה קאמר הכא שפיר ישברו דנ"ט לפגם דוקא בדיעבד שרי אבל לכתחלה אסור דגזרינן שאינו בת יומא טהור בת יומא[י] ועוד דהתם שרי לפי שפוגם טעמו כמו שהוא בעין אבל הכא אינו פוגם אלא מחמת ששהה בדופני הכלי[כ] : **לשהינהו עד אחר הפסח וליעבד בהו שלא במינן.** תימה לר"י נהי דסבירא לן דטעמא דחמץ בקדירה חשיב משהו שאין רגילין להשתמש הרבה ביחד מ"מ הא תנן אין מבטלין איסור לכתחלה ואפי' איסורא דרבנן אין מבטלין דאם לא כן מה הועילו חכמים בתקנתם שאסרו עד ששים הואיל שיכול להוסיף ולבטל האיסור ולא דמי לעניים שנשרו מן הדקל לתנור בי"ט שמרבה עליהן עניים מוכנים ומסיקן (בילה ד' ד:) דהתם איסור מוקצה אין לו שורש מן התורה אבל מידי דאית לי' שורש מן התורה ה"ר יוסף הואיל ואיכא תרתי לטיבותא שהוא נותן טעם לפגם ומשהו שלא במינו בכה"ג מבטלין ולדבריו ל"ל דה"פ וליעבד שלא במינו אי ס"ל לרב נותן טעם לפגם מותר ור"י מפרש דכיון שהקדירות של חרס הן אם יהיו אסורין ואין להם תקנה זה חשוב דיעבד ואע"ג דלענין איסור קדירה שאין בת יומא אסרינן לה אע"פ שאין לה תקנה משום דהתם בלע איסור הרבה אבל הכא ליכא אלא משהו והואיל ושלא במינו הוא יכול לבטל וכדיעבד דמי: **דילמא אתי למיעבד במינו.** לעיל[מ] לא גזר שלא במינו אטו מינו דהא לא שכיח שיתערב לו חמץ[נ] אבל הכא להתיר לבשל בהן איכא למיגזר: **ואפילו במלחא.** והא דאמר בכילד צולין (לקמן עו:) פת שאפאה עם הגלי בתנור אסור לאוכלו בכותח אבל במלח שרי התם לא אסירא אלא מטעם ריח דליכא איסור כולי האי: **דילמא אתי למיבליה בבותח.** ותימה ולילה בכותח דהא נותן טעם בנ"ט הוא כדאמר בפ' כל הבשר (חולין קיא: ושם) דגיס שעלו בקערה מותר לאוכלן בכותח[א] וי"ל דקאמר התם נמי נגון שחתכו בסכין אסור לאוכלו בכותח ופרש"י משום חורפא דנגון בלע טפי מדגיס רותחים שעלו בקערה ולפי זה דגיס שנתבשלו בקדירה אסור לאוכלן בכותח דע"י בישול בלעי יותר מדאי[ב] וכן נמי הכא מחוס התנור בלעי טפי ולפי' אחר שפ"ה שם דנגון אסור לפי שפעמים שהשמנונית קרוש על הסכין ואינו ניכר ואיכא בנגון טעם בשר ממש קשה הכא כיון שנתקנה התנור יפה או הוסק פעם אחרת אמאי אסור לאוכלו בכותח וי"ל דשומן שעל החרס אינו יכול [ג] לקנות יפה : **והלכתא**

[4] [ד"ה אמר רבא] אמר רבא הלכתא חמץ בזמנו בין במינו ובין שלא במינו אסור בכל שהוא כרב. פסק רש"י בחולין דמין במינו במשהו כרבי יהודה דאמר בפ' כל הבשר (חולין קט.) מין במינו לא בטיל ואף רבי קאמר התם גרמין דברי רבי יהודה מכלל דהלכתא הכי ועוד הביא ראיה מהא דפליגי אביי ורבא בפרק בתרא דע"ז (דף סו.) אלא דאמרת דע"ז וחלא דשיכרא חמירא דחזיתי וחמירא דשערי רבא אמר במשהו אביי אמר בנותן טעם משום דמר סבר בתר שמא אזלינן ומר סבר בתר טעמא אזלינן אלמא בין לאביי בין לרבא מין במינו במשהו ועוד פסק רבא בשמעתא מין במינו במשהו כרב ור"ת אומר דכל אלו אינם ראיות דאין הלכה לא כר' יהודה ולא [1] כרבי והביא דפ' בתרא דמס' ע"ז פלוגתא דאביי ורבא מצי למימר דחמירא וחלא דעבל ויין נסך דמודו ר' יוחנן ור"ל שהם במשהו א ודשמעתא אי גר' במשהו כרב י"ל שפוסק בחמץ כרב ולא מטעמי' דרב דס"ל בכל איסורין שבתורה במינו במשהו ורבא לית ליה אלא דוקא בחמץ בפסח משום חומרא דחמץ ב וגם רב יהודאי גאון פסק כן דדוקא בחמץ פסק רבא כרב דשאלו מקמייה כל איסורין שבתורה במשהו כרב או בנותן טעם כר"י והשיב מדאמר רבא חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו במשהו א"כ בהא [מיהו] הלכה כרב במשהו אבל בשאר איסורין בנ"ט כר' יוחנן וכר"ל ועוד אומר ר"ת דלא גרסי' במשהו כרב וכן משמע בה"ג דלא גרס ליה ג וסבר רבא גם בחמץ כר' יוחנן והא דלא

[5] [ד"ה אמר רבא] מין במינו בס' דקאמר אמרו רבנן בטעמא וכו' מין במינו דליכא למיקס אטעמא אי נמי מין שלא במינו וליכא קפילא בס' ואין לדחות דמיירי בחמרא חדתא ועינבי דהוי טעמא אחד והוי בס' משום דרבא בתר שמא אזיל ולא חשיב מינו דא"כ אמאי קרי ליה מין במינו ובהקומץ

[6] [ד"ה אמר רבא] מאי דאמר רב קדירות בפסח ישברו אע"ג דבשאלתות דרב אחאי נמי איתא דרבא אית ליה גם בחמץ בנ"ט: [וע"ע תוס' חולין צז. ד"ה אמר רבא] : **אמר רב קדירות בפסח ישברו.** בפ' בתרא דמס' ע"ז (דף סח: ושם) גבי עכברא בשיכרא מספקא ליה אי קסבר רב נותן טעם לפגם אסור או מותר ועכבר' בשיכרא אשבחוה משבח ואי ס"ל מותר אפ"ה קאמר הכא שפיר ישברו דנ"ט לפגם דוקא בדיעבד שרי אבל לכתחלה אסור דגזרינן שאינו בת יומא טהור בת יומא[י] ועוד דהתם שרי לפי שפוגם טעמו כמו שהוא בעין אבל הכא אינו פוגם אלא מחמת ששהה בדופני הכלי[כ] : **לשהינהו עד אחר הפסח וליעבד בהו שלא במינן.** תימה לר"י נהי דסבירא לן דטעמא דחמץ בקדירה חשיב משהו שאין רגילין להשתמש הרבה ביחד מ"מ הא תנן אין מבטלין איסור לכתחלה ואפי' איסורא דרבנן אין מבטלין דאם לא כן מה הועילו חכמים בתקנתם שאסרו עד ששים הואיל שיכול להוסיף ולבטל האיסור ולא דמי לעניים שנשרו מן הדקל לתנור בי"ט שמרבה עליהן עניים מוכנים ומסיקן (בילה ד' ד:) דהתם איסור מוקצה אין לו שורש מן התורה אבל מידי דאית לי' שורש מן התורה ה"ר יוסף הואיל ואיכא תרתי לטיבותא שהוא נותן טעם לפגם ומשהו שלא במינו בכה"ג מבטלין ולדבריו ל"ל דה"פ וליעבד שלא במינו אי ס"ל לרב נותן טעם לפגם מותר ור"י מפרש דכיון שהקדירות של חרס הן אם יהיו אסורין ואין להם תקנה זה חשוב דיעבד ואע"ג דלענין איסור קדירה שאין בת יומא אסרינן לה אע"פ שאין לה תקנה משום דהתם בלע איסור הרבה אבל הכא ליכא אלא משהו והואיל ושלא במינו הוא יכול לבטל וכדיעבד דמי: **דילמא אתי למיעבד במינו.** לעיל[מ] לא גזר שלא במינו אטו מינו דהא לא שכיח שיתערב לו חמץ[נ] אבל הכא להתיר לבשל בהן איכא למיגזר: **ואפילו במלחא.** והא דאמר בכילד צולין (לקמן עו:) פת שאפאה עם הגלי בתנור אסור לאוכלו בכותח אבל במלח שרי התם לא אסירא אלא מטעם ריח דליכא איסור כולי האי: **דילמא אתי למיבליה בבותח.** ותימה ולילה בכותח דהא נותן טעם בנ"ט הוא כדאמר בפ' כל הבשר (חולין קיא: ושם) דגיס שעלו בקערה מותר לאוכלן בכותח[א] וי"ל דקאמר התם נמי נגון שחתכו בסכין אסור לאוכלו בכותח ופרש"י משום חורפא דנגון בלע טפי מדגיס רותחים שעלו בקערה ולפי זה דגיס שנתבשלו בקדירה אסור לאוכלן בכותח דע"י בישול בלעי יותר מדאי[ב] וכן נמי הכא מחוס התנור בלעי טפי ולפי' אחר שפ"ה שם דנגון אסור לפי שפעמים שהשמנונית קרוש על הסכין ואינו ניכר ואיכא בנגון טעם בשר ממש קשה הכא כיון שנתקנה התנור יפה או הוסק פעם אחרת אמאי אסור לאוכלו בכותח וי"ל דשומן שעל החרס אינו יכול [ג] לקנות יפה : **והלכתא**

[7] [ד"ה אמר רבא] אמר רבא הלכתא חמץ בזמנו בין במינו ובין שלא במינו אסור בכל שהוא כרב. פסק רש"י בחולין דמין במינו במשהו כרבי יהודה דאמר בפ' כל הבשר (חולין קט.) מין במינו לא בטיל ואף רבי קאמר התם גרמין דברי רבי יהודה מכלל דהלכתא הכי ועוד הביא ראיה מהא דפליגי אביי ורבא בפרק בתרא דע"ז (דף סו.) אלא דאמרת דע"ז וחלא דשיכרא חמירא דחזיתי וחמירא דשערי רבא אמר במשהו אביי אמר בנותן טעם משום דמר סבר בתר שמא אזלינן ומר סבר בתר טעמא אזלינן אלמא בין לאביי בין לרבא מין במינו במשהו ועוד פסק רבא בשמעתא מין במינו במשהו כרב ור"ת אומר דכל אלו אינם ראיות דאין הלכה לא כר' יהודה ולא [1] כרבי והביא דפ' בתרא דמס' ע"ז פלוגתא דאביי ורבא מצי למימר דחמירא וחלא דעבל ויין נסך דמודו ר' יוחנן ור"ל שהם במשהו א ודשמעתא אי גר' במשהו כרב י"ל שפוסק בחמץ כרב ולא מטעמי' דרב דס"ל בכל איסורין שבתורה במינו במשהו ורבא לית ליה אלא דוקא בחמץ בפסח משום חומרא דחמץ ב וגם רב יהודאי גאון פסק כן דדוקא בחמץ פסק רבא כרב דשאלו מקמייה כל איסורין שבתורה במשהו כרב או בנותן טעם כר"י והשיב מדאמר רבא חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו במשהו א"כ בהא [מיהו] הלכה כרב במשהו אבל בשאר איסורין בנ"ט כר' יוחנן וכר"ל ועוד אומר ר"ת דלא גרסי' במשהו כרב וכן משמע בה"ג דלא גרס ליה ג וסבר רבא גם בחמץ כר' יוחנן והא דלא

[8] [ד"ה אמר רבא] אמר רבא הלכתא חמץ בזמנו בין במינו ובין שלא במינו אסור בכל שהוא כרב. פסק רש"י בחולין דמין במינו במשהו כרבי יהודה דאמר בפ' כל הבשר (חולין קט.) מין במינו לא בטיל ואף רבי קאמר התם גרמין דברי רבי יהודה מכלל דהלכתא הכי ועוד הביא ראיה מהא דפליגי אביי ורבא בפרק בתרא דע"ז (דף סו.) אלא דאמרת דע"ז וחלא דשיכרא חמירא דחזיתי וחמירא דשערי רבא אמר במשהו אביי אמר בנותן טעם משום דמר סבר בתר שמא אזלינן ומר סבר בתר טעמא אזלינן אלמא בין לאביי בין לרבא מין במינו במשהו ועוד פסק רבא בשמעתא מין במינו במשהו כרב ור"ת אומר דכל אלו אינם ראיות דאין הלכה לא כר' יהודה ולא [1] כרבי והביא דפ' בתרא דמס' ע"ז פלוגתא דאביי ורבא מצי למימר דחמירא וחלא דעבל ויין נסך דמודו ר' יוחנן ור"ל שהם במשהו א ודשמעתא אי גר' במשהו כרב י"ל שפוסק בחמץ כרב ולא מטעמי' דרב דס"ל בכל איסורין שבתורה במינו במשהו ורבא לית ליה אלא דוקא בחמץ בפסח משום חומרא דחמץ ב וגם רב יהודאי גאון פסק כן דדוקא בחמץ פסק רבא כרב דשאלו מקמייה כל איסורין שבתורה במשהו כרב או בנותן טעם כר"י והשיב מדאמר רבא חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו במשהו א"כ בהא [מיהו] הלכה כרב במשהו אבל בשאר איסורין בנ"ט כר' יוחנן וכר"ל ועוד אומר ר"ת דלא גרסי' במשהו כרב וכן משמע בה"ג דלא גרס ליה ג וסבר רבא גם בחמץ כר' יוחנן והא דלא

[9] [ד"ה אמר רבא] אמר רבא הלכתא חמץ בזמנו בין במינו ובין שלא במינו אסור בכל שהוא כרב. פסק רש"י בחולין דמין במינו במשהו כרבי יהודה דאמר בפ' כל הבשר (חולין קט.) מין במינו לא בטיל ואף רבי קאמר התם גרמין דברי רבי יהודה מכלל דהלכתא הכי ועוד הביא ראיה מהא דפליגי אביי ורבא בפרק בתרא דע"ז (דף סו.) אלא דאמרת דע"ז וחלא דשיכרא חמירא דחזיתי וחמירא דשערי רבא אמר במשהו אביי אמר בנותן טעם משום דמר סבר בתר שמא אזלינן ומר סבר בתר טעמא אזלינן אלמא בין לאביי בין לרבא מין במינו במשהו ועוד פסק רבא בשמעתא מין במינו במשהו כרב ור"ת אומר דכל אלו אינם ראיות דאין הלכה לא כר' יהודה ולא [1] כרבי והביא דפ' בתרא דמס' ע"ז פלוגתא דאביי ורבא מצי למימר דחמירא וחלא דעבל ויין נסך דמודו ר' יוחנן ור"ל שהם במשהו א ודשמעתא אי גר' במשהו כרב י"ל שפוסק בחמץ כרב ולא מטעמי' דרב דס"ל בכל איסורין שבתורה במינו במשהו ורבא לית ליה אלא דוקא בחמץ בפסח משום חומרא דחמץ ב וגם רב יהודאי גאון פסק כן דדוקא בחמץ פסק רבא כרב דשאלו מקמייה כל איסורין שבתורה במשהו כרב או בנותן טעם כר"י והשיב מדאמר רבא חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו במשהו א"כ בהא [מיהו] הלכה כרב במשהו אבל בשאר איסורין בנ"ט כר' יוחנן וכר"ל ועוד אומר ר"ת דלא גרסי' במשהו כרב וכן משמע בה"ג דלא גרס ליה ג וסבר רבא גם בחמץ כר' יוחנן והא דלא

[10] [ד"ה אמר רבא] אמר רבא הלכתא חמץ בזמנו בין במינו ובין שלא במינו אסור בכל שהוא כרב. פסק רש"י בחולין דמין במינו במשהו כרבי יהודה דאמר בפ' כל הבשר (חולין קט.) מין במינו לא בטיל ואף רבי קאמר התם גרמין דברי רבי יהודה מכלל דהלכתא הכי ועוד הביא ראיה מהא דפליגי אביי ורבא בפרק בתרא דע"ז (דף סו.) אלא דאמרת דע"ז וחלא דשיכרא חמירא דחזיתי וחמירא דשערי רבא אמר במשהו אביי אמר בנותן טעם משום דמר סבר בתר שמא אזלינן ומר סבר בתר טעמא אזלינן אלמא בין לאביי בין לרבא מין במינו במשהו ועוד פסק רבא בשמעתא מין במינו במשהו כרב ור"ת אומר דכל אלו אינם ראיות דאין הלכה לא כר' יהודה ולא [1] כרבי והביא דפ' בתרא דמס' ע"ז פלוגתא דאביי ורבא מצי למימר דחמירא וחלא דעבל ויין נסך דמודו ר' יוחנן ור"ל שהם במשהו א ודשמעתא אי גר' במשהו כרב י"ל שפוסק בחמץ כרב ולא מטעמי' דרב דס"ל בכל איסורין שבתורה במינו במשהו ורבא לית ליה אלא דוקא בחמץ בפסח משום חומרא דחמץ ב וגם רב יהודאי גאון פסק כן דדוקא בחמץ פסק רבא כרב דשאלו מקמייה כל איסורין שבתורה במשהו כרב או בנותן טעם כר"י והשיב מדאמר רבא חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו במשהו א"כ בהא [מיהו] הלכה כרב במשהו אבל בשאר איסורין בנ"ט כר' יוחנן וכר"ל ועוד אומר ר"ת דלא גרסי' במשהו כרב וכן משמע בה"ג דלא גרס ליה ג וסבר רבא גם בחמץ כר' יוחנן והא דלא

[11] [ד"ה אמר רבא] אמר רבא הלכתא חמץ בזמנו בין במינו ובין שלא במינו אסור בכל שהוא כרב. פסק רש"י בחולין דמין במינו במשהו כרבי יהודה דאמר בפ' כל הבשר (חולין קט.) מין במינו לא בטיל ואף רבי קאמר התם גרמין דברי רבי יהודה מכלל דהלכתא הכי ועוד הביא ראיה מהא דפליגי אביי ורבא בפרק בתרא דע"ז (דף סו.) אלא דאמרת דע"ז וחלא דשיכרא חמירא דחזיתי וחמירא דשערי רבא אמר במשהו אביי אמר בנותן טעם משום דמר סבר בתר שמא אזלינן ומר סבר בתר טעמא אזלינן אלמא בין לאביי בין לרבא מין במינו במשהו ועוד פסק רבא בשמעתא מין במינו במשהו כרב ור"ת אומר דכל אלו אינם ראיות דאין הלכה לא כר' יהודה ולא [1] כרבי והביא דפ' בתרא דמס' ע"ז פלוגתא דאביי ורבא מצי למימר דחמירא וחלא דעבל ויין נסך דמודו ר' יוחנן ור"ל שהם במשהו א ודשמעתא אי גר' במשהו כרב י"ל שפוסק בחמץ כרב ולא מטעמי' דרב דס"ל בכל איסורין שבתורה במינו במשהו ורבא לית ליה אלא דוקא בחמץ בפסח משום חומרא דחמץ ב וגם רב יהודאי גאון פסק כן דדוקא בחמץ פסק רבא כרב דשאלו מקמייה כל איסורין שבתורה במשהו כרב או בנותן טעם כר"י והשיב מדאמר רבא חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו במשהו א"כ בהא [מיהו] הלכה כרב במשהו אבל בשאר איסורין בנ"ט כר' יוחנן וכר"ל ועוד אומר ר"ת דלא גרסי' במשהו כרב וכן משמע בה"ג דלא גרס ליה ג וסבר רבא גם בחמץ כר' יוחנן והא דלא

[12] [ד"ה אמר רבא] אמר רבא הלכתא חמץ בזמנו בין במינו ובין שלא במינו אסור בכל שהוא כרב. פסק רש"י בחולין דמין במינו במשהו כרבי יהודה דאמר בפ' כל הבשר (חולין קט.) מין במינו לא בטיל ואף רבי קאמר התם גרמין דברי רבי יהודה מכלל דהלכתא הכי ועוד הביא ראיה מהא דפליגי אביי ורבא בפרק בתרא דע"ז (דף סו.) אלא דאמרת דע"ז וחלא דשיכרא חמירא דחזיתי וחמירא דשערי רבא אמר במשהו אביי אמר בנותן טעם משום דמר סבר בתר שמא אזלינן ומר סבר בתר טעמא אזלינן אלמא בין לאביי בין לרבא מין במינו במשהו ועוד פסק רבא בשמעתא מין במינו במשהו כרב ור"ת אומר דכל אלו אינם ראיות דאין הלכה לא כר' יהודה ולא [1] כרבי והביא דפ' בתרא דמס' ע"ז פלוגתא דאביי ורבא מצי למימר דחמירא וחלא דעבל ויין נסך דמודו ר' יוחנן ור"ל שהם במשהו א ודשמעתא אי גר' במשהו כרב י"ל שפוסק בחמץ כרב ולא מטעמי' דרב דס"ל בכל איסורין שבתורה במינו במשהו ורבא לית ליה אלא דוקא בחמץ בפסח משום חומרא דחמץ ב וגם רב יהודאי גאון פסק כן דדוקא בחמץ פסק רבא כרב דשאלו מקמייה כל איסורין שבתורה במשהו כרב או בנותן טעם כר"י והשיב מדאמר רבא חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו במשהו א"כ בהא [מיהו] הלכה כרב במשהו אבל בשאר איסורין בנ"ט כר' יוחנן וכר"ל ועוד אומר ר"ת דלא גרסי' במשהו כרב וכן משמע בה"ג דלא גרס ליה ג וסבר רבא גם בחמץ כר' יוחנן והא דלא

[13] [ד"ה אמר רבא] אמר רבא הלכתא חמץ בזמנו בין במינו ובין שלא במינו אסור בכל שהוא כרב. פסק רש"י בחולין דמין במינו במשהו כרבי יהודה דאמר בפ' כל הבשר (חולין קט.) מין במינו לא בטיל ואף רבי קאמר התם גרמין דברי רבי יהודה מכלל דהלכתא הכי ועוד הביא ראיה מהא דפליגי אביי ורבא בפרק בתרא דע"ז (דף סו.) אלא דאמרת דע"ז וחלא דשיכרא חמירא דחזיתי וחמירא דשערי רבא אמר במשהו אביי אמר בנותן טעם משום דמר סבר בתר שמא אזלינן ומר סבר בתר טעמא אזלינן אלמא בין לאביי בין לרבא מין במינו במשהו ועוד פסק רבא בשמעתא מין במינו במשהו כרב ור"ת אומר דכל אלו אינם ראיות דאין הלכה לא כר' יהודה ולא [1] כרבי והביא דפ' בתרא דמס' ע"ז פלוגתא דאביי ורבא מצי למימר דחמירא וחלא דעבל ויין נסך דמודו ר' יוחנן ור"ל שהם במשהו א ודשמעתא אי גר' במשהו כרב י"ל שפוסק בחמץ כרב ולא מטעמי' דרב דס"ל בכל איסורין שבתורה במינו במשהו ורבא לית ליה אלא דוקא בחמץ בפסח משום חומרא דחמץ ב וגם רב יהודאי גאון פסק כן דדוקא בחמץ פסק רבא כרב דשאלו מקמייה כל איסורין שבתורה במשהו כרב או בנותן טעם כר"י והשיב מדאמר רבא חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו במשהו א"כ בהא [מיהו] הלכה כרב במשהו אבל בשאר איסורין בנ"ט כר' יוחנן וכר"ל ועוד אומר ר"ת דלא גרסי' במשהו כרב וכן משמע בה"ג דלא גרס ליה ג וסבר רבא גם בחמץ כר' יוחנן והא דלא

[14] [ד"ה אמר רבא] אמר רבא הלכתא חמץ בזמנו בין במינו ובין שלא במינו אסור בכל שהוא כרב. פסק רש"י בחולין דמין במינו במשהו כרבי יהודה דאמר בפ' כל הבשר (חולין קט.) מין במינו לא בטיל ואף רבי קאמר התם גרמין דברי רבי יהודה מכלל דהלכתא הכי ועוד הביא ראיה מהא דפליגי אביי ורבא בפרק בתרא דע"ז (דף סו.) אלא דאמרת דע"ז וחלא דשיכרא חמירא דחזיתי וחמירא דשערי רבא אמר במשהו אביי אמר בנותן טעם משום דמר סבר בתר שמא אזלינן ומר סבר בתר טעמא אזלינן אלמא בין לאביי בין לרבא מין במינו במשהו ועוד פסק רבא בשמעתא מין במינו במשהו כרב ור"ת אומר דכל אלו אינם ראיות דאין הלכה לא כר' יהודה ולא [1] כרבי והביא דפ' בתרא דמס' ע"ז פלוגתא דאביי ורבא מצי למימר דחמירא וחלא דעבל ויין נסך דמודו ר' יוחנן ור"ל שהם במשהו א ודשמעתא אי גר' במשהו כרב י"ל שפוסק בחמץ כרב ולא מטעמי' דרב דס"ל בכל איסורין שבתורה במינו במשהו ורבא לית ליה אלא דוקא בחמץ בפסח משום חומרא דחמץ ב וגם רב יהודאי גאון פסק כן דדוקא בחמץ פסק רבא כרב דשאלו מקמייה כל איסורין שבתורה במשהו כרב או בנותן טעם כר"י והשיב מדאמר רבא חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו במשהו א"כ בהא [מיהו] הלכה כרב במשהו אבל בשאר איסורין בנ"ט כר' יוחנ

והלכתא אידי ואידי ברותחין. תימה דתניא בתוספתא דע"ז הסכין והשפוד והאסכלא מלבנן באור ובפרק קמא דחולין (דף ח: ושם) אמר כגון שלבנה באור אלמא צריך ליבון ותירץ ר"ת דאמר בירושלמי דמיירי בסכינים חרוכים שצולין בהם בשר דומיא דשפוד וכן ההוא דחולין ועוד יש לחלק בין התירא בלע ובין איסורא בלע [א] כדמחלק רב אשי בשילהי מסכת ע"ז והא דמצריך להו רב אשי הכא ליבון מחמיר על עצמו היה:

התורה העידה על כלי חרס שאינו יוצא מידי דופיו לעולם דכתיב ביה ישבר. וא"ת מיפוק ליה דחזינן להו דמידייתי והיינו אחר הגעלה דאי לפני הגעלה אאר כלים נמי מידייתי וי"ל דלעולם מיירי קודם הגעלה וכמו שפ"ה בע"ז (דף לד.) דמידייתי בחוץ וכיון דמידייתי מבחוץ בלעי טפי וא"ת והלא יוצא מידי דופיו ע"י כבשונות דזבחים בפ' דם חטאת (דף לו. ושם) פריך וליהדריניהו לכבשונות ואמאי קדירות במקדש ישברו ומשני לפי שאין כבשונות בירושלים הא יש כבשונות שרו בחזרה לכבשונות וכן נעיל אמר (אבל) קדירה לא דלמא חיים עלה הא לאו הכי שרי קדירות בהיסק מבפנים וכן אמר אי מלית גומרי שפיר דמי ואורא"ת דזה לא חשיב יוצא מידי דופיו דכיון שהסיקו נעשה ככלי חדש שכן דרך כלי חרס כשעושין אותו נותנו אותו בכבשן להסיקו [ב] וא"ת והיכי מייתי ראיה מדכתיב ישבר דילמא גזירת הכתוב הוא דאפי' תלאו באויר התנור בעי התם [ג] רבא בר חמא אי קפיד רחמנא אבישול בלא בלוע או לא [ד] וי"ל [ה] דלכלי נחושת מועיל שטיפה ומריקה אפילו בבישול ובלוע א"כ מה שהקפיד בכלי חרס אבישול בלא בלוע היינו לפי שעשאו כבישול וכבלוע ולר"ת יש להקשות תנור שנטמא אמאי חולקין לשלשה כיון דחשיב כאחד [ו] [א] ליעבד ליה היסק ותו לא וגראה לרשב"א [ז] דמיירי בקדרה שאין דרכה להסיק כשמחזירין אותה לכבשונות אז פיים חדשות בלא לכאן אבל תנור כל שעה ושעה מסיקו מבפנים ולאו כפיים חדשות דמי ולריך שבירה:

בלחריות

[ח] אין טשין את התנור באליה ואם טש כל הפת כולה אסורה עד שיסיק את התנור הא הוסק התנור מיהא שרי תיובתא דרבא בר אהילאי תיובתא אמר ליה רבינא לרב אשי וכי מאחר דאיתותב רבא בר אהילאי אמאי קאמר רב קדירות בפסח ישברו אמר ליה התם תנור של מתכת הכא בקדיר' של חרס ואיבעית אימא הא והא בשל חרס זה הסיקן מבפנים וזה הסיקן מבחוץ וכי תימא ה"נ ליעבד ליה הסקה מבפנים [ב] חיים עליה משום דפקעה הלכך האי [ג] בוכיא הסיקו מבחוץ הוא ואסור ואי מלייה גומרי שפיר דמי א"ל רבינא לרב אשי הני סכיני [ד] בפסחא היכי עבדינן להו אמר ליה לדידי חדתא קא עבדינן אמר ליה תינח מר דאפשר ליה דלא אפשר ליה מאי אמר ליה אנא כעין חדתא קאמינא קתייהו בטינא ופרזלייהו בנורא והדר מעיילנא לקתייהו ברותחין [ד] והלכתא אידי ואידי ברותחין ובכלי ראשון אמר רב הונא בריה דרב יהושע עץ פרור מגעילו ברותחין ובכלי ראשון קסבר כבולעו כך פולטו [ג] בעו מיניה [ה] מאמימר הני מאני דקוניא מהו לאישתמושי בהו בפסחא ירוקא לא תיבעי לך דודאי אסירי כי תיבעי לך אוכמי וחיורי מאי והיכא דאית בהו קרטופני לא תיבעי לך דודאי אסירי כי תיבעי לך דשיעי מאי א"ל [ה] חזינא להו דמידייתי אלמא בלעי ואסירי [ו] והתורה העידה על כלי חרס שאינו יוצא מידי דופיו לעולם ומאי שנא [ז] לענין נסך דדריש מרימר [ח] מאני דקוניא בין אוכמא בין חיורי ובין ירוקי שרי וכי תימא יין נסך דרבנן חמץ דאורייתא [ד] [ט] כל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון אמר ליה זה תשמישו על ידי חמין וזה תשמישו על ידי צונן אמר רבא בר אבא אמר רב חייא בר אשי אמר שמואל [ט] כל הכלים שנשתמשו בהן חמץ בצונן משתמש בהן מצה חוץ מן בית שאור הואיל שחימוצו קשה אמר רב אשי [ח] ובית חרוסת כבית שאור שחימוצו קשה דמי אמר רבא [ט] הני אגני דמחוזא הואיל ותדירי למילש בהו חמירא ומשהו בהו חמירא כבית שאור שחימוצו קשה דמי פשיטא מהו דתימא כיון דרויחא שליט בהו אוירא ולא בלעי קמ"ל: **מתני'** [ט] נכרי שהלוה את ישראל על חמצו אחר הפסח מותר בהנאה [ב] וישראל שהלוה את נכרי על חמצו אחר הפסח אסור בהנאה: **גמ'** איתמר בעל חוב אביי אמר למפרע הוא גובה ורבא אמר מכאן ולהבא הוא גובה כל היכא דאקדיש לוה וזבין לוה כולי עלמא לא פליגי דאתי מלוה וטריף ואתי יוס פלוני גבה מנכסי והגיע זמן ולא פרע: **אביי אמר למפרע הוא גובה.** גבייתו שגבה עכשיו איגלאי מילתא דמשעה שהלוהו עמדו נכסיו הללו בחזקתו: **ורבא אמר.** אין בחזקתו אלא מיכן ולהבא ולקמיה מפרש למאי נפקא מינה: **כל היכא דאקדיש לוה.** נכסיו בתוך הזמן: **או זבין לוה.** מוכרן לאחרים: **כולי עלמא לא פליגי.** אפילו לרבא דאמר עד עכשיו היו ברשות לוה מולה הוא דאין מכירתו לאחרים מכירה ואין הקדישו הקדש שהרי ממושכנין הן למלוה ואף על גב שהן שלו אינן ברשותו ורחמנא אמר (ויקרא כז) **ואיש כי יקדיש את ביתו קדש מה ביתו ברשותו אף כל ברשותו** [בב"מ ו.]: **דאתי מלוה וטריף.** מן הלקוחות בחנם: ואתי

עטין. לשון טח: **מאחר דאיתותב רבא בר אהילאי.** ושמעינן דהיסק מועיל לכלי חרס קדירות בפסח אמאי ישברו יסיקם ויתלבנו: **ת"ל.** רב מוקים ליה לההוא דקתני עד שיוסק דמשמע הא הוסק שרי בתנור של מתכת אבל של חרס התורה העידה עליו שאינו יוצא מידי דופיו לעולם: **חיים עליהו.** ואי שרית ליה על ידי היסקן פניס מורה היתירא וסמיך אהיסקן בחוץ: **בוכיא.** כלי שהוא מרעפים שקורין טייל"ס ואופין ומטגנין בו ככר: **לדידי חדתא עבדא.** לצורכי עושין סכינים חדשים: **למר אפשר ליה.** שהרי עשיר אתה: **קפייהו בטינא.** להגן עליהם שלא ישרפם האור: **והלבתא.** לא לריך לאותבינהו בנורא אלא פרזלייהו כי קתייהו נמי סגי להו בהגעל' ברותחין: **עץ פרור.** שמגיסין בו הקדרה: **לבולעו לך פולטו.** כבולעו מתוך כלי ראשון כך פולטו בכלי ראשון: **קוניא.** פלומי"ר בלע"ז ושל חרס הוא וטוח באבר: **ירוקי.** עשויין מקרקע שחופרים ממנה לריף אלו"ס בלע"ז והוא עז ובולע לעולם: ה"ג **ירוקי לא היבעי לך דודאי אסירי דמלרפי ובלעי.** דמלרפי לריף: **קרטופני.** בקעיס: **כי היבעי לך דשיעי.** שהן חלקים: **דמידייתי.** פולטין המשקין מדופנן החיצון ובלע"ז טולשטלט"ש וכיון דמידייתי ודאי בלעי והואיל ובלעי שוב אינן פולטין שהתורה העידה על כלי חרס שכיון שבלע אינו יוצא מידי דופיו לעולם שהרי בכלי עץ ומתכות כתב לך ישטף תעבירו באש[ו] ומורק ושוטף[ו] אבל בכלי חרס ישבר[ו]: חמץ תשמישו ע"י חמין כל השנה אבל יין נסך לא נשתמש בו אלא לזמן: **כיפ חרוסת.** כלי שנותנין בו חומץ וכל דבר שיש לו קיהוי ורגילין ליתן בו קמח ועשוי לטבל בו בשר כל ימות השנה והקמח מתחמץ מחמת הקיהוי ולשון חרוסת קיהוי לייגירו"ש בלע"ז: **בית שאור.** כלי שהאשה שורה ומנחת בו את השאור ונותנתו בעיסה ופעמים שהוא שוהה שם בלילה: **אגני.** עריבות מיי"ן: **מתני' נכרי שהלוה את ישראל.** מעות על חמצו קודם הפסח ועבר עליו הפסח מותר בהנאה. ולקמיה [לא.] בגמרא מוקי לה כשהרהינו אלו בביתו ושוהה אצל הנכרי כל ימות הפסח דכיון דמטא זמניה ולא פרעיה ומחוסר גובייא נמי לא הוה שהרי אלו נתון ליגלגי מילתא למפרע דמשעה שהרהינו אלו הוה דידיה: **ישראל שהלוה את הנכרי בו'.** נמי כיון דהרהינו אלו ומטא זמניה ולא פרעי' מהיא שעתא דאוחפיה קם ליה ברשותיה: **גמ' בעל חוב.** המלוה את חבירו ושיעבד לו נכסיו שאם לא אפרע לך עד

מלורת

[א] [מיי' פ"ט מהל' מאכלות אסורות הל' כב טוש"ע י"ד סימן לז סעיף ב]:

עג ב מיי' פ"ה מהל' מו"מ הל' כב טוש"ע א"מ סי' תנא ס"א:

ג [מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב]:

עד ד מיי' פ"ה מהל' מו"מ הל' כד סמג לאוין עח טוש"ע א"מ סי' תנא סעיף ג:

עה ה מיי' שם הל' כה טוש"ע שם סעיף כג:

עו ו מיי' פי"ל מהל' מאכלות אסורות הל' יט סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סי' קלה סעיף ו:

עז ז ח מיי' פ"ה מהל' ממן הל' כא סמג לאוין עח טוש"ע א"מ סי' תנא סעיף כב:

עח ט מיי' שם טוש"ע סעיף יח:

עט י מיי' פ"ל מהלכות ממן הל' ה טוש"ע א"מ סי' תמא ס"א:

פ כ שם סעיף ב:

מוסף רש"י

טשין. טמין (ב"מ צא.). **הני מאני דקוניא.** כלי חרס שמספין עליהם עופרת שקורין פלומבלי"ר בלע"ז (כתובות קז:) כלי חרס מצופה באבר (ע"ז לג:). **ירוקא לא תיבעי לך.** דמשום דמלרף, שיש בו קרקע מחפורת של לריף ובלעי טפי (שם). **וחיורי.** לפי שהעופרת מחליקה את החרס ואינו מניחו לבלוע, אבל הירוקים מעורב לריף שקורין אלו"ס בתוך העופרת והוא עז ומחלחל את החרס ובולע, וכאן אמרינן במס' ע"ז (שם) דמלרפי ובלעי (כתובות קז:). **קרטופני.** בקעיס וסדקים (ע"ז שם). **דמידייתי.** מזיעין דפיהם מבחוץ ממחמת בליעותן (שם לד:). **והתורה העידה על כלי חרס.** דכתיב ישבר, דאין לו טהרה אלא שבירה (שם). **זה תשמישו על ידי חמין.** לענין חמץ נשתמשו כל ימות השנה חמין ובלעי טפי (שם).

רבינו חננאל

ואקשינן לרב נמי נסקינהו להני קדירות מבפנים ויבשל בהו. ומשני תנור היינו דרך תשמישו לאסוקי מבפנים, אבל קדירות דלאו היינו אורחייהו, ואי אמרת ליה לאסוקינהו מבפנים חאיס עלייהו, חאיש דלמא פקעי ולא עבידי, הלכך גורינן בהו. **פירוש בוביא.** כגון טגן של חרס שאופין עליו עוגות. **אי מלייה גחלים וארתחיה שפיר דמי למיפא עליה מצה. ואסקינא** הסכינין וידותיהן מגעילן ברותחין בכלי ראשון. **פירוש,** ביורה מלאה מים רותחין, והיא על גבי כירה רותחת. וכן עץ פרור, והוא התרווד שמנער בו הקדרות רותחות. דקיימא לן כבולען כך פולטן, כשם שבליעתן ברותחין כך פליטתן ברותחין. **ואסיקנא הני מאני דקוניא.** פירוש כלי חרס מטליין שנשתמש בהן גוי אפילו בשאר ימות השנה אסירי לאשתמושי בהו ישראל, בין אוכמי בין חיוארי, וכל שכן ירוקי. ולא תימא הני דאית בהו קרטופני, כגון סדקין, אלא אע"ג דשיעי, כיון דמדייתי, כשמשתמשין בהן נעשים ב) כשחורין, משחל שחלי. כלומר אסירי להשתמש בהן כל ימות השנה וכל שכן בפסח. אבל הני מאני דקוניא דאשתמשו בהו גוים ביין נסך שרו. כדדרש מרימר דשרו ואע"ג דחמץ דאורייתא ויין נסך דרבנן וכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון, חמץ בפסח תשמישו בחמין, הלכך לעולם אסור, אבל יין נסך תשמישו בצונן ג) ובהרתחה סגי להו. **אמר רב זביד הלכתא משמיה דשמואל כל הכלים של חרש שנשתמשו בהן בצונן** משתמש בהן בפסח, חוץ מבית שאור, והוא כלי חרש שמצניעין בו שאור, מפני שחימוצו קשה ונבלע כח החימוץ בכלי. ובית חרוסת דינו כדין בית שאור דאסור. **אמר רבא אגאני** דמשהו בהו חמירא אע"ג דרויחי ושליט בהו אוירא כבית שאור דמי ואסירי. ולא שרינן מאני דקוניא אלא החדשים, וכל שכן כלי חרס אחרים דלא שרו אלא חדשים. [וקימ"ל דלא שרו בפסח אלא בכלי חרס חדשים]. **מתני' נכרי שהלוה את ישראל על חמצו לאחר הפסח מותר בהנאה.** אוקימנה בשהרהינו אצלו להאי חמץ אצל הגוי, וקבע לו זמן קודם הפסח. דכיון דעבר הזמן קנייה הגוי ונעשה כחמצו של גוי. **איתמר בעל חוב,** אביי אמר למפרע הוא גובה, מעות ההלואה, ואם מכר המלוה או הקדיש נכסיו של לוה והגיע הזמן ולא פרעו נתברר כי מאותה העת של מלוה היה ומה שעשה מאותה העת עשוי. ורבא אמר מכאן ולהבא הוא גובה, ומה שהקדיש או מכר המלוה לא עשה כלום מאותו העת שהקדיש לא היו שלו. הלא תראה שאלו היה לו ללוה מעות היה משלקו למלוה במעות, ולא היה יכול לומר לו הקרקע הוא קנוי (לו) [לי], ונמצא כי עכשיו קנה הנכסים. אבל אם מכר הלוה הכל מודים דאתי מלוה וטריף, ואי אקדיש לוה אתי מלוה ופריק להנהו נכסי, דתנן בערכין פ"ו מוסיף עוד דינו ופורה

הגהות הב"ח

(א) גמ' הני סכיני דפיסחא: (ב) שם בנו מיניה ממריימר הני מאני דקוניא: (ג) שם בלעי ואסיקי מ"ט התורה העידה: (ד) שם ממן דאוייתא והא כל דתקון:

גליון הש"ם

גמ' אין טשין. ועי' ב"ב קי ע"א תוד"ה נשוט:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] תוס' ד"ה התורה העידה כו' כיון דחשיב כאחד. נ"מ מלא כאחד וכ"ב ל"ל כאחד וכ"ל דחשיב ע"י היסקן כללי אחר וכ"ה בתוס' זבחים לו ע"א כ"ה בשאלתות פ' מטות סי' קלז וכ"ה בפרישה בי"ד סי' מ"ו, ג) ע"ז לג: כתובות קז:, ד) [ע"ז לג.], ה) [לקמן לט: קטן: יומא לא. יבמות יא. גיטין סד: סה. ע"ז לד. בכורות נד.], ו) [במדבר לא], ז) [ויקרא ז], ח) שם לאיתא רמי, ט) כיון דלבלי מהר"ם, י) י"ג דדווקא,

הגהות הב"ח

(א) גמ' דא הני סכיני דפיסחא: (ב) שם בנו מיניה ממריימר הני מאני דקוניא: (ג) שם בלעי ואסיקי מ"ט התורה העידה: (ד) שם ממן דאוייתא והא כל דתקון:

גליון הש"ם

גמ' אין טשין. ועי' ב"ב קי ע"א תוד"ה נשוט:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] תוס' ד"ה התורה העידה כו' כיון דחשיב כאחד. נ"מ מלא כאחד וכ"ב ל"ל כאחד וכ"ל דחשיב ע"י היסקן כללי אחר וכ"ה בתוס' זבחים לו ע"א כ"ה בשאלתות פ' מטות סי' קלז וכ"ה בפרישה בי"ד סי' מ"ו,

הגהות מהר"י לנדא

[ג] תוס' ד"ה התורה העידה וכו' כיון דחשיב כאחד. ל"ל כיון דחשיב כחדש:

לעזי רש"י

טיולי"ש. רעפים.
פלומי"ר. לצפות בעופרת.
אלו"ם. אלום.
טרשטדט"ש
[טרישטריש"ט]. נוטף, מבעבע.
אייגירו"ש [איגרו"ם]. חמיצות.
מיי"ן. עֲרֻבות (משארות, ארגזים ללוש בהם את הבצק).

מוסף תוספות

א. [ואף] דכי פליט, איסורא פליט, לא חמיר איסורו, שכשנעשה [איסור] לא הוה איסור בעיניה, שבתוך דופני הכלי היה בלוע ומעולם לא הוכר איסורו. לש"י ע"ז עו. ב. ומיהו במקדש אית להו תקנתא בהכי אבל לדידן לא דחייס עלייהו דלמא פקע. ר"ן על הרי"ף. ג. ואי טעמא משום בליעה מאי קא בעי רמי בר חמא. תוס' הלא"ש.

רבינו חננאל (המשך)

את הנכסים האלו. ומקשינן ומי אמר **רבא הכי,** והאמרי' ראובן שמכר שדה לשמעון באחריות, וזקפן עליו במלוה ומת ראובן, ואתא בעל חוב למטרף משמעון, ופייסיה שמעון בזוזי, דינא הוא דלימרו בני ראובן לשמעון אנן מטלטלי שבק אבון גבך, כלומר האי מלוה ולא תימא הני דאית בהו קרטופני, כגון סדקין, אלא אע"ג דשיעי, כיון דמדייתי, כשמשתמשין בהן נעשים ב) כשחורין, משחל שחלי. כלומר אסירי להשתמש בהן כל ימות השנה וכל שכן בפסח. אבל הני מאני דקוניא דאשתמשו בהו גוים ביין נסך שרו. כדדרש מרימר דשרו ואע"ג דחמץ דאורייתא ויין נסך דרבנן וכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון, חמץ בפסח תשמישו בחמין, הלכך לעולם אסור, אבל יין נסך תשמישו בצונן ג) ובהרתחה סגי להו. **אמר רב זביד הלכתא משמיה דשמואל כל הכלים של חרש שנשתמשו בהן בצונן** משתמש בהן בפסח, חוץ מבית שאור, והוא כלי חרש שמצניעין בו שאור, מפני שחימוצו קשה ונבלע כח החימוץ בכלי. ובית חרוסת דינו כדין בית שאור דאסור. **אמר רבא אגאני** דמשהו בהו חמירא אע"ג דרויחי ושליט בהו אוירא כבית שאור דמי ואסירי. ולא שרינן מאני דקוניא אלא החדשים, וכל שכן כלי חרס אחרים דלא שרו אלא חדשים. [וקימ"ל דלא שרו בפסח אלא בכלי חרס חדשים]. **מתני' נכרי שהלוה את ישראל על חמצו לאחר הפסח מותר בהנאה.** אוקימנה בשהרהינו אצלו להאי חמץ אצל הגוי, וקבע לו זמן קודם הפסח. דכיון דעבר הזמן קנייה הגוי ונעשה כחמצו של גוי. **איתמר בעל חוב,** אביי אמר למפרע הוא גובה, מעות ההלואה, ואם מכר המלוה או הקדיש נכסיו של לוה והגיע הזמן ולא פרעו נתברר כי מאותה העת של מלוה היה ומה שעשה מאותה העת עשוי. ורבא אמר מכאן ולהבא הוא גובה, ומה שהקדיש או מכר המלוה לא עשה כלום מאותו העת שהקדיש לא היו שלו. הלא תראה שאלו היה לו ללוה מעות היה משלקו למלוה במעות, ולא היה יכול לומר לו הקרקע הוא קנוי (לו) [לי], ונמצא כי עכשיו קנה הנכסים. אבל אם מכר הלוה הכל מודים דאתי מלוה וטריף, ואי אקדיש לוה אתי מלוה ופריק להנהו נכסי, דתנן בערכין פ"ו מוסיף עוד דינו ופורה חמצו של ישראל הוא.

ב) תיבות אלו משוללי הבנה ואולי לל"ל פי' כמו משחילין (בגיליה דף לה) ומשחל שחלי (ביומא דף עמ) כל"ל. ג) נראה דמפרש דמיירי בכלים שמנסיקין לקיום והוליא כן מהא דאמר רבא בע"ז דף עד ע"ב נעוה אלמתמו ויותר נראה דע"ס יש כאן ול"ל ובהרתחה סגי להו ועי' היטב בב"י יו"ד סי' קל"ה וסי' קל"ח ודו"ק.

ואתי מלוה ופריק. מן ההקדש בדבר מועט כדי שלא יאמרו הקדש יולא בלא פדיון וגובה חובו כדתנן בערכין בפרק שוס היתומים [כג:] הקדיש בתשעים מנה והיה חובו מאה מנה מוסיף מלוה זה על הלוואתו דיבר ופורה את הנכסים הללו מיד הקדש בדיבר זה ונוטלן בחובו ודיבר דיביב מפרש טעמא התם שלא יאמרו הקדש יולא בלא פדיון. ואף על גב דאמר רבא (כתובות דף נט:) הקדש חמץ ושיחרור מפקיעין מידי שיעבוד דוקא קדושת הגוף קאמר רבא כגון קונמות או בהמה לקרבן או בגד שפירסו על המת כי ההיא דיבמות(דף סו:) גבי איסטלא דמילתא דפירסוה יתמי אמיתנא דהוה משתעבד לכתובת האשה דאמר רבא קנייא מיתנא אבל קדושת דמיס לא אמרינן: **כי פליגי דאקדיש מלוה.** בתוך הזמן את הקרקע המשועבד לו ולא הקדיש את החוב אלא הקרקע והשתא כשהגיע הזמן ולא פרעו זה והוא בא לגבותה מן הלוה חוזר בו מן ההקדש: **כיון דאילו הוה ליה זוזי.** ללוה ביום הזמן הוה מסלק ליה למלוה מן הקרקע בזוזי אישתכח שלא היה הקרקע קנוי לו עדיין אלא עכשיו כשהוא גובה אותה בחובו היא נקנית לו: **באחריות.** שמא יטענה בעל חוב דראובן משמעון בשביל חוב ששיעבדה לו ראובן שישלם לו ראובן זה מעותיו לשמעון ולא היו לו נכסים עוד על דבר אחריות זה: **וזקפו עליו במלוה.** שלא היו מעות לשמעון שפסק על שדה זו וכתב לראובן שטר עליהן ושיעבד נכסיו לו עליהן: **ומה ראובן.** המוכר ובא בעל חובו וטורפה משמעון ועדיין לא נתן שמעון המעות לראובן ולא ליתומיו ופייסיה שמעון לבעל חוב דראובן באותן המעות: **דינא הוא.** אע"ג דאבוהון קביל עליה אחריות מכירה זו אפילו הכי יכולין בני ראובן לבא על שמעון ולומר אין מטלטלי שבק אבון גבך לא היית חייב עליו אלא

באחריות. שלא באחריות בשיטא דיתן ליורשיו אפילו לא זקפן עליו במלוה אבל באחריות קמ"ל דה"א יעבכם לעצמו דה"ל כתופס מחייב ליה כתופס מחייב כיון דזקפן עליו במלוה[א]: **ופייסיה** בזוזי. רבותא נקט אף על פי שנתן מעות לא מצי למימר המעות שנתחייבתי לאביכם נתתי לו:

משתעבדנא לב"ח דאבוכון מדרבי נתן. ולא"ת גבי מטלטלים נמי נימא הכי ונראה לר"י דדוקא גבי קרקע שייך למימר הכי דבא שיעבוד היא דכשהקרקע זו משועבדת לראובן חשבינן ליה כאילו היא בידו דהא אם מכרה או משכנה חוזר לראובן וגובה אותה ולכך משועבדת נמי לבע"ח אבל מטלטלים אין להחשיבם כאילו הם ביד לאובן כיון שאילו מכרם או משכנם אין גובה מהן ומכאן יש להוכיח דהלכה כרבי נתן דהא רבא קאי כוותיה בשמעתין: אלא

ואתי מלוה ופריק[ב] דתנן [א]מוסיף עוד דינר ופודה את הנכסים האלו כי פליגי דזבין מלוה וקדיש מלוה אביי אמר למפרע הוא גובה כיון דמטא זמניה ולא פרעיה איגלאי מילתא למפרע דמעיקרא ברשותיה הוה קאי ושפיר אקדיש ושפיר זבין ורבא אמר מכאן ולהבא הוא גובה כיון דאילו הוו ליה זוזי הוה מסליק להו בזוזי אישתכח דהשתא קא קני ומי אמר רבא הכי [ג]והאמר רמי בר חמא [ד]ראובן שמכר שדה לשמעון באחריות וזקפן עליו במלוה ומת ראובן ואתא בעל חוב דראובן וטריף ליה משמעון ואתא שמעון ופייסיה בזוזי דינא הוא דאתו בני ראובן ואמרי ליה לשמעון אנן מטלטלי שבק אבון גבך ומטלטלי דיתמי לבעל חוב לא משתעבדי ואמר רבא אי פיקח שמעון מגבי להו ארעא והדר גבי לה מיניהו [ה]דאמר רב נחמן [ו]יתומים שגבו קרקע בחובת אביהם בעל חוב חוזר וגובה אותה מהן אי אמרת בשלמא למפרע הוא גובה אמטו להכי חוזר וגובה אותה מהן דכמאן דגבו מחיים דאבוהון דמי אלא אי אמרת מכאן ולהבא הוא גובה אמאי חוזר וגובה אותה מהן הא הוי כמאן דזבין יתמי נכסי דמי ואילו קני יתמי נכסי מי קא משתעבדי לבעל חוב שאני התם דאמר להו כי היכי דמשתעבדנא ליה לאבוכון משתעבדנא נמי לבעל חוב דאבוכון מדר' נתן [ז]דתניא רבי נתן אומר [ח]מנין לנושה בחבירו מנה וחבירו בחבירו שמוציאין מזה ונותנין לזה ת"ל [ו]ונתן לאשר אשם לו תנן נכרי שהלוה את ישראל על חמצו אחר הפסח מותר בהנאה אי אמרת בשלמא למפרע הוא גובה אמטו להכי מותר בהנאה אלא אי אמרת מכאן ולהבא הוא גובה אמאי מותר בהנאה ברשותא דישראל הוה קאי הכא במאי עסקינן כשהרהינו אצלו לימא כתנאי ישראל שהלוה לנכרי על חמצו לאחר הפסח אינו עובר משום רבי מאיר אמרו עובר מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר למפרע הוא גובה ומר סבר מכאן ולהבא הוא גובה ותסברא אימא סיפא אבל נכרי שהלוה לישראל על חמצו לאחר הפסח דברי הכל עובר והא איפכא מיבעי ליה למאן דאמר התם אינו עובר הכא עובר למאן דאמר התם עובר הכא אינו עובר

מעות ולא היה לך ליתנן לבעל חוב ולא לעכבן בשביל אחריות מכירתך דמטלטלי דיתמי לא שיעבדום חכמים לבעל חוב דקרקע של יתומים הוא דאמרינן בעל חוב גובה אותה בחובת אביהן משום דמחיים חל שיעבודא עליהן אבל על מעות שלא היו בעין לא חייל שיעבודו מחיים עליהן וכשהן בעין אין כאן לוה ולבעלי המעות דהיינו יתומים לא הלוה זה כלום: **ואמר רבא** גרסינן: **אי פיקח.** זה שמעון יטעון ויאמר להם אין לי מעות לפרוע לכם אלא קרקע יש לי ונותנה להם בחובותם[ט] וחוזר וגובה אותה מהם בשביל אחריות מכירה שקבל אביהן עליו דהשתא כי אגבי להו הא ארעא איגלאי מילתא דלאו מטלטלי הוא דשביק גביה אלא קרקע: **בעל חוב.** אחר של אביהן חוזר וגובה אותה מהן אלמא אמרינן הנוטל קרקע בחובו מאותה שעה שנתן לו המעות נקנית לו: **אא"כ.** אמרינן איגלאי מילתא למפרע שהיתה קנויה לאביהן קרקע זה שגבו בחוב אביהן משום הכי בע"ח אחר של אביהן חוזר וגובה אותה מהן דכמאן דגבי לה מחיים דאבוהון דמי: **אלא אי אמרת.** כל הגובה קרקע בחובו אינה קנויה לו אלא מגבייה ואילך אמאי בעל חוב אחר חוזר וגובה אותה מהן לא יהא דבר זה אלא כמי שקנו יתומים קרקע במעות שלהן מי הוה משתעבדא לבעל חוב: **שאני התם דאמר להו כי היכי דמשתעבדנא לאבוכון משתעבדנא נמי לבעל חוב דאבוכון מדרבי נתן.** לעולם מכאן ולהבא הוא גובה ומאי דאמר רב נחמן בעלמא בעל חוב חוזר וגובה אותה מהן משום דאמר להן בעל חוב ליתומים מכח מי באתם וגביתם קרקע זו מכח שיעבוד של אביכן וכי היכי דמשתעבדא לאבוכון קרקע זו של לוה שלוה מאביכם משתעבדא נמי לדידי שהייתי מלוה של אביכן והמחויב לו כלום משועבד לי מדרבי נתן הלכך קדם שיעבודי עליה אפי' אגל לוה שהיתה ברשותו. ושמעון נמי אמר להו לבני ראובן כי היכי דהוי נכסיי משועבדין לאביכם בשביל חובו היו משועבדין גם לעצמי מכח אביכן שהיה לוה אצלי מחמת אחריות המכירה מדר' נתן דמה לי אני מה לי אחר הלכך אע"פ שלא היתה קנויה לאביכם מחיים חל שיעבודי עליה אגל עצמי: **לאשר אשם לו.** לאשר הלוהו לו לא נאמר אלא לאשר אשם לו לאשר הקרן שלו. בגמ' קמא[ט] אמרינן אשם זה קרן: **תנן נכרי שהלוה כו'.** קס"ד השתא בשלא מסרו לו אלא שיעבדו לו כשאר לוויס שאם לא אתן לך עד יום פלוני וגבה מחמץ זה: **כשהרהינו אצלו.** בביתו של נכרי נתנו. קס"ד השתא דטעמא משום דהוה ליה תורת משכון ובעל חוב קונה משכון: **ישראל שהלוה את הנכרי על חמצו.** קודם הפסח לאחר הפסח אינו עובר אם נהנה ממנו: **מאי לאו.** בשלא הרהינו ובהא קמיפלגי דת"ק סבר מכאן ולהבא הוא גובה כו': **אימא סיפא דברי הכל עובר.** ואי טעמא משום להבא ולמפרע הוא איפכא הוה לן לאפוקי פלוגתייהו בהא ולא לאשויי דעתייהו דלמאן דאמר לעיל בריש עובר אלמא למפרע הוא גובה הכא הוה ליה למימר אינו עובר משום דבשעת הלואה קס ליה ברשות נכרי ולמאן דאמר התם כו': אלא

פא א מיי' פ"ז מהלכות ערכין הלכה טז:
פב ב מיי' פי"ח מהל' מלוה הלכה י סמג עשין לד:
פג ג מיי' שם הלכה ט וסמג שם טוש"ע מ"מ סי' קז סעיף ג:
פד ד מיי' פ"ג שם הלכה ו סמג עשין לג טוש"ע מ"מ סי' פו סעיף ג:

תורה אור השלם

1. וְהִתְוַדֶּה אֶת חֲטָאתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ וְהֵשִׁיב אֶת אַשְׁמוֹ בְּרֹאשׁוֹ וַחֲמִשִׁתָו יֹסֵף עָלָיו וְנָתַן לַאֲשֶׁר אָשַׁם לוֹ: במדבר ה ז

מוסף רש"י

מוסיף עוד דינר. בעל חוב יוסף עוד להלוותו דינר לזה (ערכין כג:). וזקפן עליו במלוה. שלא נתן לו שמעון דמי השדה אלא כתב לו שטר חוב עליהם (כתובות צב.). **ופייסיה בזוזי.** במעות דמי השדה שהיה חייב ליתמי פייס את הטוסה בשביל ראובן שבאחריות מכרה לו (שם). מטלטלי שביק אבון גבך. והיה בעל חוב של אביהן מסולק ממנו שאין לנו קרקע, והמעות לא היה לך ליתן, דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי לבעל חוב, ועתה גם אתה אין לך לחזור עליהן על האחריות, לפי שאין לנו קרקע מאביהן (שם). מגבי להו ארעא. כשבעוהו היתומים יפרע להן קרקע בדמי המעות והדר גבי מנייהו בשביל אחריות אביהם ולא מלו למימר לא ירשנו קרקע זה מאביהן אלא לקחנוהו במעות, דאמר להו ע"י שעבוד חוב אביכם באה לכם והרי היא לכם בירושת קרקע שלקח אביכם בחייו (שם). בעל חוב. של אביהם, חוזר וגובה אותה מהם. כאילו נפלה להם ממש בירושה (שם). ת"ל ונתן לאשר אשם לו. ולא כתב לאשר הלוהו, אלא לאשר האשם שלו, ואשם הוא קרן, כדאמרינן בהגחל (ב"ק קי.) למי שהקרן שלו (כתובות יט.) לאשר הקרן שלו, ולא כתיב לאשר נטה בו (שם פב.). כשהרהינו אצלו. שמסרו בידו משכון (כתובות נט:) שנתנו במשכון ביד נכרי, דלא ממוסכן גוביינא ולאו שעבוד אלא קנייה ממש (ב"ק צ.).

מוסף תוספות

א. שהרי לא הגיע זמן של פרייעה, כדמוכח בכתובות [פה.] דבעינן הוכחה שעיכבם לשם תפיסה מחיים וכו'. [ו]אי לא זקפן עליו במלוה הוה שמעון מצי למימר שהיה תופס ממון מחיים וכו', דעומדים ליפרע מיד בלא איחור. תוס' ר"פ.